

WOORD VOORAF

Beste leden van onze Kring,

Deze keer heb ik het eigenlijk wel gemakkelijk. Onze kring is volop actief op meerdere fronten, en dan laat ik liever de feiten spreken. Beschouwingen van een voorzitter kunnen best interessant zijn, en zijn ook voor mij (korte) momenten van bezinning. Wie zijn we? Wat doen we? Waarheen gaat onze tocht? Dit zijn zinvolle vragen waarover regelmatig moet worden nagedacht. Zo niet verzandt de vereniging in routine en clichés, en dat is meestal de voorbode van een verminderde werking.

Dit mededelingenblad is echter het bewijs van het tegendeel. Onze zeer gewaardeerde secretaris, Kristof van Remoortere, lijstte het overzicht van de mogelijke artikelen voor onze nieuwsbrief op. En ik zag dat het goed was. Neem uw agenda bij de hand, beste leden, want er staan u, als erfgoedliefhebbers, drukke tijden te wachten. Vele bestuursleden geven het beste van zichzelf om de Kring te laten leven, groeien en bloeien. We hopen dan ook om u op een van de volgende activiteiten te kunnen verwelkomen!

Hartelijk,

Chris De Beer,
Voorzitter

Aan de leden die nog een papieren versie van deze nieuwsbrief ontvangen, wordt gevraagd om hun e-mailadres door te geven via info@kokw.be, zodat ook zij in de toekomst de nieuwsbrief elektronisch kunnen ontvangen.

KRINGNIEUWS

HERINNERING LEDENBIJDRAGE 2010

Wij danken de leden, die de afgelopen maanden reeds hun lidmaatschap hebben vernieuwd. Mocht u toevallig het overschrijvingsformulier niet gezien hebben of uw betaling nog niet hebben uitgevoerd, aarzel dan niet om de daad bij het woord te voegen.

In ruil voor uw ledenbijdrage ontvangt u de *Annalen* (deel 113, 2010) en op regelmatige tijdstippen de (elektronische) nieuwsbrief van de K.O.K.W. Bovendien kunt u steeds beroep doen op ons, staat de bibliotheek gratis voor u open en mag u de bijzondere collecties raadplegen.

Binnenlandse leden:

- Gewone leden: 20 EUR
- Steunende leden: vanaf 30 EUR

Door overschrijving op bankrekeningnummer 850-8351914-18 van K.O.K.W, Postbus 144, 9100 Sint-Niklaas.

Buitenlandse leden:

- Gewone leden: 25 EUR
- Steunende leden: vanaf 35 EUR

Door overschrijving op bankrekening BIC SPAABE 22 IBAN BE 50 8508 3519 1418 van K.O.K.W, Postbus 144, 9100 Sint-Niklaas.

SLUITING BIBLIOTHEEK EN DOCUMENTATIECENTRUM

De bibliotheek en het documentatiecentrum van de K.O.K.W zullen gesloten zijn:

- **op zaterdag 1 mei** (Dag van de Arbeid)
- **tijdens de maand juli** (vakantiesluiting). Wij vragen de leden om de ontleende boeken en/of tijdschriften ten laatste terug te brengen tegen zaterdag 26 juni 2010, zodat wij tijdens de sluitingsperiode kunnen overgaan tot de jaarlijkse algemene controle van de bibliotheek. Wij zijn opnieuw paraat vanaf zaterdag 7 augustus 2010.

ERFGOEDDAG THEMA 'FAKE'

Zondag 25 april 2010 – Tentoonstelling 'De Durme, een confrontatie in beelden'

Uitnodiging officiële opening op vrijdag 23 april 2010 - Huis De Fortune, Dorpstraat 56, Elversele.

Op zondag 25 april 2010 vindt in heel Vlaanderen en Brussel de Erfgoeddag plaats. Op deze dag wordt het rijke Vlaamse erfgoed in de verf gezet. De K.O.K.W. verleende haar medewerking aan de tentoonstelling *De Durme, een confrontatie in beelden* met foto's en kaartenmateriaal over de Durme vroeger en nu.

De Durme was eertijds een belangrijke zijrivier van de Schelde, maar is door ingrepen van de mens vandaag nauwelijks meer dan een beek. Het beeld dat velen nog hebben van die machtige stroom is fake... Het werd achterhaald door de realiteit.

Organisatie: Heemkundige Kring Braem vzw i.s.m. Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Milieuwerkgroep Ons Streven, Heemkundige kringen 't Sireentje Waasmunster, De Souvereinen Lokeren en Osschaert Hamme, Nem Waasmunster en de Waaslandse Videoclub.

Tentoonstelling: **zondag** doorlopend van **10 tot 18u.**, ook op **zaterdag 24 april** van **19 tot 22u.**

Alle leden van de K.O.K.W. worden uitgenodigd op de officiële opening op vrijdag 23 april om 20 u. in Huis De Fortune, Dorpstraat 56 te Elversele.

Programma:

- Welcoming door Luc Peleman, secretaris Heemkundige Kring Braem
- Voordracht door Ilke Werbrouck, master in de geografie: “De recente evolutie van het Durmelandschap” (de schriftelijke uitwerking van deze lezing zal terug te vinden zijn in de Annalen van dit jaar)
- Slotwoord door burgemeester Luc De Ryck

Om organisatorische redenen wordt gevraagd om uw aanwezigheid te bevestigen vóór 20 april via tel. 03/710 12 74 of cultuurbeleid@temse.be.

STUDIEDAG: INDUSTRIEEL ERFGOED IN HET WAASLAND

U bent allen vriendelijk uitgenodigd voor deze zeer interessante studiedag. Deze vindt plaats op vrijdag 7 mei 2010, 9u45 – 17u00, in de lokalen van Interwaas, Lamstraat 113, 9100 Sint-Niklaas. Inkom gratis, maar wel verplichte aanmelding met uw volledige contactgegevens (naam, functie, adres, telefoon, e-mail) vóór 4 mei 2010 op info@siwe.be

Volgend programma wordt u aangeboden:

09.45 u.: Onthaal met koffie

10.15 u.: *Verwelkoming* door Ode DE ZUTTER (Erfgoedcel Waasland), Korte toelichting over het gebouw

10.30 u.: *De musealisering van de Doelse Koggen: dromen en ambities* : door Ghislain BELMANS (Sien),

11.00 u.: *De Boelwerf, herinneringen “Op Stoapel”* door Lieven MUËSEN (OP SToAPEL),

11.30 u.: Vragenronde en Pauze

12.00 u.: *De breigoedindustrie in het Waasland: historische terugblik en museale verwerking* door Walter VERMEULEN (Breiatelier STeM),

12.30 u.: BROODJESLUNCH en vertoning film over de haarsnijderij

13.30 u.: *De haarsnijderijnijverheid in Lokeren en museale voorstelling* door Leen HEYVAERT (Stedelijk Museum Lokeren),

14.00 u.: *Waasland (h)interland? De ontwikkeling van de Antwerpse haven en het Waasland* door Herbert SMITZ (Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas)

14.30 u.: Vragenronde en Pauze

15.00 u.: *De klompenmakerij in het Waasland: van ambacht tot industrie* door Erik DE KEYSER (Folkloregroep De Klomp),

15.30 u.: *De Erfgoedcel Waasland: realisaties en plannen* door Ode DE ZUTTER (Erfgoedcel Waasland),

15.50 u.: *Conclusies* : Patrick VIAENE & Bruno DE CORTE (Siwe),

16.00–17.00 u.: Wandeling naar Zwijgershoek en bezoek aan het STeM, Breigoedmuseum

17.00: AFSLUITENDE DRINK in het STeM

Organisatie: Siwe, Steunpunt voor industrieel en wetenschappelijk erfgoed vzw (www.siwe.be) i.s.m. Erfgoedcel Waasland (www.erfgoedcelwaasland.be) en Koninklijke Oudheidkundige Kring Land van Waas (www.kokw.be)

VERREBROEK VIERT PHILIP VERHEYEN (1648-1710)

Van bij haar ontstaan had de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas zich tot doel gesteld *de historische en oudheidkundige studiën aan te moedigen door kampstrijden en andere middelen*. In die geest plaatste dokter Jan-Hubert Van Raemdonck vrijwel onmiddellijk een belangrijk figuur uit het Wase verleden in de schijnwerper.

Philip Verheyen werd geboren op 23 april 1648 in Verrebroek en was volgens de historiografie van eerder bescheiden afkomst. Vader Thomas en moeder Joanna Goemans waren kleine landbouwers die met hard werken hun kost moesten verdienen voor hun gezin. Philip is pas tien jaar oud wanneer zijn vader overlijdt en zijn moeder er met zeven kinderen alleen komt voor te staan. Drie jaar later zou zij hertrouwen met Gillis De Kever. Philip ging in loondienst op de zogenaamde *Hoeve van Carena*.

Op aandringen van Joannes Jaspers liet Verheyens moeder Philip studeren. Op vierentwintigjarige leeftijd vatte hij zijn humaniorastudies aan in het Heilige Drievuldigheidscollege in Leuven. Hij voltooide er zijn humaniora in drie jaar als eerste van zijn klas. In 1675 ging Philip naar de Leuvense Universiteit waar hij zich liet inschrijven aan de faculteit van de *Artes* in de pedagogie van *de Lelie*. Hier volgde hij de lessen filosofie, waar ook de wetenschappen aan bod kwamen. Hij was één van de allereerste Waaslanders die deze studies na twee jaar beëindigde als primus van de vier toenmalige pedagogie.

Op negenentwintigjarige leeftijd begon hij theologie te studeren aan de Faculteit van de Godgeleerdheid. Nauwelijks gestart zou een levensbedreigende infectie ertoe leiden dat een onderste ledemaat moest worden geamputeerd wegens het koudvuur, wat ertoe leidde dat hij geen priester meer kon worden. Na zijn herstel, liet Verheyen zich in mei 1678 inschrijven aan de faculteit geneeskunde. Hij studeerde op zijn drieëndertigste af als *Licentiaat in de Medicijnen*. Van toen af mocht hij de praktijk uitoefenen.

Hij wilde zich echter verder bekwamen in de ontleedkunde en reisde af naar Leiden, waar hij in het *anatomisch theater* de lessen anatomie van professor Delincourt volgde. De faam van Frederik Ruysch zou hem in 1683, het jaar van zijn eerste huwelijk, ook naar Amsterdam voeren. In 1684 overleed zijn schoonbroer, professor anatomie en scheikunde, Franciscus Vandenseype. Hierdoor kwam de zogenaamde zomerleerstoel vrij en uit de drie kandidaten werd Philip uiteindelijk gekozen.

In 1689 overleed zijn eerste echtgenote en in datzelfde jaar werd hij door de universiteitsraad verkozen tot Rector Magnificus voor een mandaat beperkt tot zes maanden. Vier jaar later hertrouwde hij met Philippina van Goedenhuyzen. Met haar kreeg hij zeven kinderen waarvan slechts twee de volwassen leeftijd bereikten. In dat jaar kreeg hij ook de winterzetel anatomie toegewezen en werd hij benoemd tot professor in de heelkunde.

Niettegenstaande zijn zwakke gezondheid zou zijn dood nog vrij onverwacht komen. Op 28 januari 1710 stierf hij te Leuven aan hoge koorts, wellicht veroorzaakt door het besmettelijke tyfus.

Onder impuls van dokter Van Raemdonck huldigde de Kring op 24 augustus 1862 een borstbeeld van Philip Verheyen in Verrebroek in. De gekende beeldhouwer Frans van Avermaet

werd voor het ontwerp gevraagd. Meer dan zeshonderd personen ondersteunden financieel de oprichting ervan. Het geheel werd opgeluisterd door koren en muziekmaatschappijen. Toespraken van onder meer de toenmalige voorzitter van de Kring, Adolphe Siret, en de archivaris van de stad Leuven kaderden de Verrebroekenaar in zijn medisch-historische context. De lijst van de achtenzeventig aanwezige hoogwaardigheidsbekleders was op zijn minst indrukwekkend. Onder de prominenten vinden we onder meer Minister van Buitenlandse Zaken Van de Peereboom, Monseigneur De Ram, toenmalige Rector Magnificus van de Universiteit Leuven, Roulez, Rector Magnificus van de Universiteit Gent en de gouverneur van Oost-Vlaanderen, E. De Jaegher.

Op het einde van datzelfde jaar werd de eerste buitengewone uitgave van de KOKW uitgebracht met daarin een levensbeschrijving van Verheyen. In de tweede buitengewone uitgave werd het relaas van de plechtige inhuldiging van 1862 gebracht. Ook bij de volgende plechtige jubelvieringen in 1910 en 1948 konden de Verrebroekenaren een beroep doen op de KOKW.

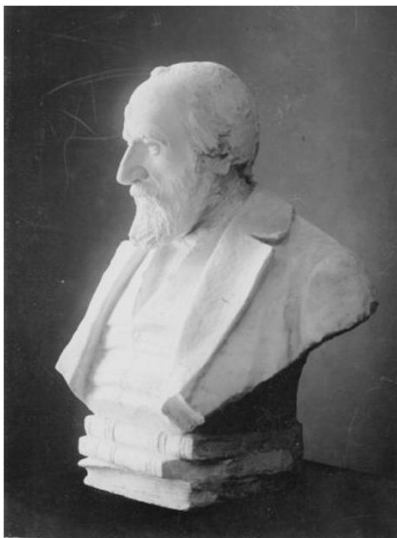
In 2010 herdenken we de driehonderdste verjaardag van de sterfdag van Philip Verheyen. In Verrebroek werd opnieuw het initiatief genomen om één van haar beroemdste inwoners te eren en ook nu is de Kring weer aanwezig in de organiserende werkgroep met haar voorzitter Chris De Beer en archivaris Koen Verstraeten, die ook meewerkt aan de organisatie van de tentoonstelling.

Deze waardevolle tentoonstelling zal te bewonderen zijn in OC De Verre in Verrebroek tijdens het feestweekend van 28, 29 en 30 mei en het daaropvolgende weekend. Het programma werd als bijlage toegevoegd. Toch heeft de Kring ook zijn plaatsje gevonden in dit geheel. Als lid van de Oudheidkundige Kring bent u uitdrukkelijk en van harte uitgenodigd op zondagmorgen 30 mei 2010. Om 10.30u verzamelen we rond het borstbeeld van Philip Verheyen waar een korte hulde wordt gebracht aan de beroemde Wazenaar. Nadien wordt een linde geplant in het parkje van Verrebroek. Nadien heeft men de mogelijkheid om de tentoonstelling te bezoeken en sluiten we de voormiddag af met een drankje ons aangeboden door de gemeente Beveren.

NIEUW: DOKTER VAN RAEMDONCKFONDS

Onze Kring heeft steeds belang gehecht aan haar Waas karakter. Dit weerspiegelt zich in de samenstelling van haar bestuur, de (cartografische) collecties, de artikels in de Annalen, het werkgebied. Toch zaten we met een – ons inziens – jammerlijke vaststelling. Reeds van bij de stichting mocht de K.O.K.W. de steun ondervinden van de steden en gemeenten in het Waasland. Allen, groot of klein, gaven hun volle steun aan dit project.

Borstbeeld van Dr. Van Raemdonck (foto Ferdinand Buyle)

De laatste jaren is dit een beetje stilgevallen. Alhoewel wij regelmatig teksten publiceren over het Waasland en wij regelmatig participeren aan de vele gelegenheidstentoonstellingen die men in de regio organiseert; stellen wij een dalende betrokkenheid vanwege gemeentebesturen vast. De stad Sint-Niklaas neemt echter wel zijn verantwoordelijkheid. Zij stellen sinds 1911 het 19de-eeuwse Huis Janssens ter beschikking en ondersteunen de werking met een behoorlijke subsidie.

Nu dacht de K.O.K.W. er aan om een fonds op te richten, uitsluitend te gebruiken om archivalia zoals oude waardevolle boeken en documenten, of kaarten met betrekking tot het Waasland aan te kopen. Soms kan het van belang zijn om snel te reageren op wat er zich aandient. Zo kochten wij enkele maanden geleden een handgeschreven 17de-eeuwse kroniek aan over de geschiedenis van Rupelmonde.

We besloten dit fonds te noemen naar dokter van Raemdonck, de eerste conservator van de K.O.K.W.

De Kring trok zijn stoute schoenen aan en slaagde er in om ook de andere Wase gemeenten te laten bijdragen in dit fonds. Deze middelen dienen dus niet voor de reguliere werking of voor de uitgifte van de Annalen, maar uitsluitend ter conservering en aanwerving van boeken en kaarten.

Op die manier vaart onze Wase erfgoedcollectie er wel bij, en u natuurlijk, als liefhebbers van al dat moois dat we kunnen redden. We hopen in onze nieuwsbrief hierover geregeld verslag te kunnen uitbrengen.

Voor wie geïnteresseerd zou zijn om zelf tot dit Van Raemdonckfonds bij te dragen, geven wij graag het rekeningnummer: 863-7175385-20

BBC EN RTBF FILMEN IN MERCATORMUSEUM

Dinsdag, 2 februari 2010. De BBC komt filmen in het Mercatormuseum, nadat ze in Rupelmonde zijn langs geweest. “Of er iemand van de K.O.K.W. kan bij zijn?”, vraagt men vanuit het SteM. Ik breng Alfred op de hoogte, want de Mercatorcollectie en cartografie zijn wel zijn ding...

De BBC werkt aan een documentaire in de reeks *Mapping the world*, waaraan Gerard Mercator zijn historische bijdrage leverde. En ja, daar waren ze dan met een hele filmploeg en Prof. Jerry Brotton van de University of London, professor of Renaissance Studies. Hun belangstelling ging uit naar de topstukken uit de Mercatorcollectie: de aardglobe, de wereldkaart “ad usum navigantium” (d.w.z. te gebruiken door zeevaarders), de titelbladzijde van de atlassen en het kaartje van de Noordpool. Prof. Jerry was onder de indruk van onze collecties en “*the wonderful museum*”.

Ikzelf was onder de indruk van de manier waarop een serie bij de BBC tot stand komt en de ‘sérieux’ waarmee men met historisch erfgoed omgaat. De uitzendingen lopen tussen april 2010 en juni 2010 op BBC2. Maar geen nood de K.O.K.W. krijgt een DVD met daarop de reeks, zodat deze beschikbaar is voor onze leden.

Kort na de opnames kreeg ik nog een mailtje van Prof. Jerry Brotton: “I wanted to thank you for your brilliant contribution to the BBC series we are making on the history of mapmaking! I really enjoyed discussing Mercator with you, in your wonderful museum, and I know the director was extremely pleased with our filming.” Een mooi voorbeeldje van de internationale uitstraling van onze collectie en de werking van de K.O.K.W. Maar daarmee is het verhaal van 2 februari nog niet gedaan.

Tussen de voorbereidingen voor de opnames van de BBC door, kreeg het SteM nog een telefoontje. Deze keer van RTBF, met de vraag of ze mogen komen filmen voor hun uitzending *Au Quotidien* van diezelfde avond. Wie was Mercator nu eigenlijk? Onze collectie, het Mercatormuseum en de stad Sint Niklaas kwamen diezelfde avond reeds aan bod op de Franstalige televisiezender RTBF. Het filmpje is te bekijken via een link op de homepage van onze webstek (www.kokw.be).

De filmploeg van de RTBF op bezoek in het Mercatormuseum

Kortom, een mooie publiciteit en nu maar hopen dat dit alles extra bezoekers lokt naar het Mercatormuseum. In de aanloop van de vieringen 150 jaar KOKW en Mercator 1512-2012 is dit wel mooi meegenomen.

(Tekst Eddy Maes – bestuurslid)

FORT STEENDORP: VAN MILITAIR BOLWERK...

In het begin van de 19de eeuw ging het jonge België op zoek naar een strategie om haar grondgebied te verdedigen. In 1859 koos de regering Antwerpen als sluitstuk van de Belgische landsverdediging. De Scheldestad werd omgebouwd tot een grote vestingstad, met een nieuwe omwalling en een fortengordel, waar o.a. de bouwwerken van Mortsel, Borsbeek en Wilrijk nog getuigen van zijn. De vesting had één doel: als het land ooit aangevallen werd, konden leger en overheid er veilig op de hulp van bevriende naties wachten om het land te heroveren. In 1865 was dit immense vestingwerk klaar. Nog geen tien jaar later was door de snelle evolutie van de munitie het fort al grotendeels achterhaald: het geschut reikte alsmear verder en de granaten waren krachtiger dan ooit. Een tweede fortengordel, op ruim 15 kilometer van Antwerpen, leek de oplossing, maar dit was financieel niet haalbaar.

Ondertussen plande het leger wel vooruitgeschoven stellingen (bruggenhoofden) op een veilige afstand van de stad. Deze bruggenhoofden moesten het leger een veilige aftocht naar Antwerpen bieden. Meer nog: vanuit deze posities kon het leger de vijand opnieuw aanvalen. Zo waren er bruggenhoofden voorzien in Lier, Walem, Bazel en Wintam, die door een fort verdedigd werden. Om deze reden was ook in Steendorp een fort nodig. In oorlogstijd moest het de bruggenhoofden van Bazel en Wintam verdedigen en de Schelde afsluiten. Het Fort Steendorp werd tussen 1883 en 1892 gebouwd onder leiding van vestingbouwer Henri Alexis Brialmont. Dit fort was meteen het laatste bakstenen fort in ons land.

Toen in 1906 toch beslist werd om een tweede fortengordel rond Antwerpen te bouwen, maakte het Fort Steendorp deel uit van deze 94 kilometer lange hoofdweerstandstelling. Maar in 1914 slaagde de Duitse bezetter er in om deze tweede fortengordel te doorbreken. De vesting Antwerpen viel en het Belgische garnizoen verliet het Fort Steendorp op 10 oktober 1914. Voor de aftocht blies de legerleiding de munitie en de wapens in het fort op, waardoor de gebouwen zwaar beschadigd raakten.

Na de oorlog verloor het fort zijn verdedigingsfunctie. Het leger gebruikte de vesting achtereenvolgens als kazerne, militaire fabriek, munitiedepot en als oefenterrein voor springstoffen. Op het einde van de 20ste eeuw had het fort geen enkel militair nut meer. Om de overblijvende delen van de ondergang te redden, werd het Fort Steendorp in 1997 als monument beschermd. Twee jaar eerder had de omgeving van het fort al het statuut van beschermd landschap gekregen.

Op zondag 13 juni 2010 krijgen de leden van de KOKW de kans om een geleid bezoek te brengen aan het fort van Steendorp. Onze gids ter plaatse is Ludo Hemelaer, bestuurslid, die onder andere de onderhandelingen met het leger gevoerd heeft voor de aankoop door het Vlaams Gewest. Punt van vertrek: zie hieronder "Start Wandeling Ontelbaar mooi!" Samenkomst: Kapelstraat 204, Steendorp, om 14.00u. Vooraf inschrijven gewenst bij Ludo Hemelaer: tel. 03.771.18.07 of via e-mail: ludo.hemelaer@scarlet.be of via de website van de KOKW: www.kokw.be

AANWINSTEN VAN BIBLIOTHEEK EN DOCUMENTATIECENTRUM

Beste medeleden

De bibliotheek en de bijzondere collecties van de K.O.K.W. (kaarten, foto's, affiches, doodsprentjes en -brieven, briefhoofden en commerciële documentatie, penningen, dagbladen, weekbladen en illustraties, losse drukwerken, familiearchief, verenigingsarchieven, enz.) zijn in de loop van 150 jaar bijeengebracht. Uit de mededelingenbladen blijkt dat dit erfgoedwerk nog altijd doorgaat.

Vooreerst danken wij alle leden en sympathisanten voor hun grote en kleine bijdragen. Als medelid bent u voor ons een aanspreekpunt, maar ook voor uw vrienden, familie of kennissen. Denk niet te vlug dat iets niet waardevol is of niemand interesseert. Archief is heel vaak onvolledig, maar elk blaadje, gedrukt of geschreven, dat bewaard blijft, is een bron van informatie. Elke gift, hoe bescheiden ook, wordt ingeschreven in de aanwinstenregisters. Wij rekenen op u!

Aanwinsten bibliotheek

- Cockx Remy, Miet Smet. Drie decennia gelijke kansenbeleid, 2009. (LOK 79)
- Dierick, E., Dierick (1571-1972). Een Eksaardse stam, 1972. (EKS 9)
- De Grève, Guy, Gedenkboek 50 jaar A.V.W. Geschiedenis van de Apothekersvereniging van Waasland, 1987. (WAAS 103)
- Defoort, H., e.a., Jef Van Extergem en zijn tijd. Gent, 1998. (13 C 48)
- Vlieghe, Johan, Daens leeft. Een overzicht van de activiteiten, lezingen, toespraken en verslagen tijdens het Daensjaar, 2007. (13 C 49)

- D'Haenens, Tom, e.a., Flanders Port Area (fotoboek over de Antwerpse haven), 2009. (5 B 15)
- Vander Straeten, Chris, Armoede en armenzorg in het Land van Waas, 2007-2008 (masterscriptie). (WAAS 104)
- Un bestiaire fantastique. Avisseau et la faïence de Tours (1840-1910). Paris, 2002 (CAT/FR/80)
- Familie Weyers (Titelblad ontbreekt). (GEN/WEYERS)
- Vandenbossche, Willy, De concurrerende stedelijke invloedsferen in het Waasland en hun landschappelijke gevolgen. Leuven, 1960. (WAAS 106)
- Blondé, A., e.a., De J.F. Kennedy Tunnel te Antwerpen/Le J.F. Kennedy-Tunnel à Anvers. Overdruk uit: Tijdschrift Excavator, mei 1969, 167 p., ill. (WAAS 105)
- Dénucé, J., De loop van de Schelde van de zee tot Rupelmonde in de XVe eeuw. S.a. (WAAS 53)
- Rombaut, Erik, De Groene Spoorlijn. Sint-Niklaas, 1985 (Eindwerk Bisschoppelijke Normaalschool) (WAAS 106)
- Sefken en de geuzen. Massaspel Domein Cortewalle Beveren, september 1985. Orde van de Pilorijn. (BEV 27)
- De Bruyne, Arthur, e.a., Bijdragen tot de geschiedenis van een generatie. Een Liber Amicorum voor mr. Willem Melis, 1977. (GEN/MELIS)
- De Kok, J.A., Acht eeuwen minderbroeders in Nederland. Een oriëntatie, 2007. (o.a. over de vestiging te Hulst). (14 E 65)
- Donche, P.A., Edelen en leenmannen van Vlaanderen 1437. Overgeleverd als de metgezellen van Hertog Filips de Goede (...), 2010 (p. 257 en volgende Het Land van Waas). (14 E 66)
- Cloet, Michel, e.a., Het bisdom Brugge (1559-1984), 1984. (14 E 68)
- De Beule, Roland, e.a., Een afel Zilse Woord'n. Zeels lexicon en Bargoens. (ZELE 9)
- Brion, R. en Moureau, J.L., Het bankbiljet in alle staten. Van het eerste bankpapier tot de euro. Antwerpen, Mercatorfonds, 2001. (5 B 16)
- De Bruyn, Jean-Pierre, De Dendermondse Schilderschool, een kunsthistorische benadering. Dendermonde, 1994. (5 B 17)
- Welkom in het Fort Steendorp. Ontelbaar mooi. Agentschap voor Natuur en Bos. Brochure. (DR/STEEND)
- Fietswijs in de haven. Plan. Uitgave Haven van Antwerpen. (DR/WAAS/11)
- Janssens, Marcel, De mensen en het land achter de dijk. Leuven, Clauwaert, 1992. (HAMME 13)
- Waegemans, E., Zestig jaar 'Mensen achter de dijk'. Hamme, Filip de Pillecijncomité, 2009 (HAMME 14).

Aanwinsten bijzondere collecties

- De K.O.K.W. ontving een merkwaardig Waas stuk, waarin Verrebroek, Meerdonk en Sint-Niklaas worden genoemd. Het gaat hier over een erebeker in geel glas, voorzien van een glazen deksel en versierd met glazen noppen (H 46 cm, diameter 11 cm). Op de voorzijde: links het wapenschild van Verrebroek, rechts dat van Meerdonk tussen de jaartallen 1850-1900. Daaronder de tekst geschonken aan deurwaarder H. De Poorter te Sint-Nicolaes. Op de keerzijde lezen we: "Opgedragen bij zijn vijftigste boomveiling door E. Reyns, dijkgraaf, P. Van Haelst, gezworene, E. Bellemans, penningmeester". Voor de polderbesturen was de verkoop van bomen een belangrijke bron van inkomsten. De bomen werden verkocht aan de meestbiedende door deurwaarder H. De Poorter. Postuum geschonken door Dhr. Albert Geerinck, lid van de K.O.K.W.

- Van ons medelid Jos De Cock ontvingen we een zwarte koffer, gevuld met handpoppen die ooit gebruikt werden door Oscar Eduardus Van de Velde (° Sint-Niklaas, 17/10/1835) (zie ook: Annalen K.O.K.W., deel 111, pp. 187-252). Via wijlen Dr. Gerard Verniers kwamen ze bij Jos De Cock terecht, die ze nu aan de K.O.K.W. schonk. De meeste poppen zijn geïdentificeerd met een bijhorend briefje. We herkennen o.a.: 1) Den dokter, 2) Jan Klaassens, 3) Gebuur, 4) De Juge, 5) De Lange Wapper (die op een bezemsteel was gemonteerd), 6) de Zoeten Duivel, 7) de Agent, 8) de Beul, 9) de Martemeene (roede), 10) de vrouw van de gebuur naast enkele onbekenden.
- DVD. Project Tweede Scheldebrug Temse-Bornem (2005-2009) (Gemeentebestuur Temse).
- Oeuvres complètes de J.J. Raepsaet, revues, corrigées et considérablement augmentées par l'auteur suivies de ses oeuvres postumes. 6 delen. Mons 1838-1840 (vochtschade). (Zie ook bijdrage van Paul Vanden Bavière in Annalen K.O.K.W., deel 111 (pp. 19-108).
- DVD. Philip Verheyen. Geschonken door werkgroep Verheyen. Verrebroek.
- 4 geglazuurde bordjes in aardewerk van SVK Sint-Niklaas of in Torhouts aardewerk (nog te onderzoeken). De bordjes in perfecte staat hebben een diameter van 18 cm. Ze stellen voor: 1) een garnaalvisser te paard, 2) een man op een ezel, 3) een spinster, 4) een kantklooster. Postume schenking van dhr. Albert Geerinck, lid van de K.O.K.W.

(tekst Alfred Van der Gucht – bestuurslid)

VARIA

Boekenmarkt Stadsbibliotheek op zondag 13 juni 2010

Voorverkoop op zaterdag 12 juni 2010 in leeszaal van de K.O.K.W.

Op zondagvoormiddag 13 juni 2010 wordt tussen 8.30u. en 12.30u. op de esplanade vóór de Stedelijke Openbare Bibliotheek aan het Hendrik Heymanplein te Sint-Niklaas een boekenverkoop georganiseerd.

De K.O.K.W. zal aanwezig zijn met een standje op deze boekenmarkt. Oude uitgaven van de Kring, dubbele en onbruikbare boeken, tijdschriften en drukwerkjes zullen hier tegen lage prijzen te koop worden aangeboden.

Op zaterdagnamiddag 12 juni wordt tussen 14 u. en 17 u. een voorverkoop georganiseerd in de leeszaal van de Kring, zodat onze leden als eersten kunnen kijken of er voor hen interessante en bruikbare publicaties tussenzitten.

VVF-Land van Waas digitaliseert bidprentjes en rouwbrieven

Begin december 2009 is de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde Land van Waas gestart met een nieuw project: het scannen van bidprentjes en rouwbrieven. Ondertussen zijn al meer dan 50.000 stuks gescand, waarvan reeds 21.000 zijn verwerkt. Na het scannen dient elk prentje beschreven te worden om het terug te vinden in het bestand. Het scannen gaat snel vooruit, maar het voorbereidend werk en het opnieuw rangschikken van de prentjes en brieven nemen veel tijd in beslag. Voor de K.O.K.W. werd de collectie bidprentjes tot 1899 al gescand.

De VVF is op zoek naar personen die de prentjes willen verwerken in Excel, waarvoor de nodige instructies en een Excel-model worden meegegeven. Dit gebeurt in schijven van 1000 scans (500 prentjes), die worden opgestuurd op cd-rom. Wie wil meewerken, kan zijn naam opgeven aan Luc De Backer, e-mail: luc.g.debacker@pandora.be.

Activiteiten SteM

- ◆ **Erfgoeddag: thema FAKE? – ‘Het profiel van de kunstcrimineel’ door Janpiet Callens – Lezing**

Zondag 25 april 2010, 11.15 u., Salons voor Schone Kunsten, Stationsstraat 85, Sint-Niklaas. Gratis deelname. Inschrijven verplicht via 03/760 37 50.

Wie de berichtgeving volgt over kunstvervalsingen en –diefstallen heeft ongetwijfeld gehoord van Janpiet Callens. Deze voormalige rechercheur kunstcriminaliteit bij de Federale Politie werkt vandaag als beveiligingsexpert kunst & antiek en is docent in verschillende scholen. Vanuit zijn terreinervaring presenteert Janpiet Callens een typologische beschrijving van de verschillende daderprofielen. Passeren de revue: de dubieuze schilderijenrestaurator op zoek naar een lucratieve bijverdienste, de hobbyist gespecialiseerd in het zetten van valse signaturen, gehaaide dieven en helers van gestolen kunst, malafide figuren op verkoopsexposities, obscure verkopers op veilingen en rommelmarkten,... Deze lezing is een must voor al wie met liefde kunst verzamelt en niet wil geconfronteerd worden met fraude en diefstal.

- ◆ **Historische atlassen van de middeleeuwen tot de 19de eeuw - Mercatorlezing door Peter van der Krogt**

Dinsdag 27 april 2010, 20 u., SteM, Zwijgershoek 14, Sint-Niklaas. Gratis deelname.

*Wat is een oude kaart en hoe moeten wij daar tegenwoordig naar kijken? Wat hebben we eigenlijk aan deze kaarten? Wanneer spreken we van een atlas? Met heel wat illustraties brengt doctor Van der Krogt de geschiedenis van de cartografie en historische atlassen. De eerste ‘echte’ atlas is het *Theatrum Orbis Terrarum* van Abraham Ortelius, uitgegeven in 1570. Nederlandse uitgevers, eerst in Antwerpen en vanaf 1600 in Amsterdam, zijn de onbetwiste marktleiders op het gebied van atlassen. Hoogtepunt is de uitgave door Joan Blaeu van de *Atlas Maior* in 1664: elf grote foliobanden met ongeveer 600 kaarten.*

Doctor Peter van der Krogt, verbonden aan de universiteit van Utrecht, is vermaard voor zijn kennis van historische cartografie.

♦ **Onder stoom – De overgang van een landbouweconomie naar een industriële maatschappij – Museumrondleiding**

Zondag 9 mei 2010, 14.30 u., SteM, Zwijgershoek 14, Sint-Niklaas. Toegang: 4€, 3€ met korting; gratis met museumkaart. Museumrondleiding gratis. Reservatie verplicht : tel 03/760 37 50 of stedelijke.musea@sint-niklaas.be.

Het Waasland werd de ‘Tuin van Vlaanderen’ genoemd. Buitenlandse wetenschappers stonden vol bewondering voor de vernieuwende landbouwtechnieken. De vlasteelt betekende hard labeur voor hele generaties boerenfamilies. De vrucht van hun arbeid werd verhandeld op de wekelijkse markt in Sint-Niklaas. Met de opkomst van de stoommachine moest de typische huisnijverheid plaats ruimen voor fabrieken. Rijke patroons kwamen tegenover een steeds grotere groep van arbeiders te staan.